

BEPERK NU JE BLOOTSTELLING AAN HORMOON- VERSTORENDE PESTICIDEN

Kies biologische voedingsmiddelen, want deze bevatten geen resten pesticiden met hormoonverstorende eigenschappen.

Als biologisch niet mogelijk is, vermijd dan het nuttigen van voedsel dat diverse pesticidenresten bevat (top 10-lijst van PAN Europe): sla, tomaten, komkommers, appels, prei, perzik, aardbeien, peren, druiven en pepers.

Kies seizoensfruit en -groente van lokale producenten. Spreek met de lokale boer (of met iemand die de lokale boer kent!) en vraag hem welke bestrijdingstechnieken hij toepast. Hoe minder intensief de boerderij, hoe beter. De beste keuze is uiteraard biologische landbouw.

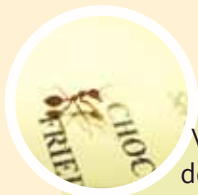

Schil en was groente en fruit voordat je ze eet, zo krijg je minder bestrijdingsmiddelen binnen.

Babyvoeding mag minder pesticidenresten bevatten dan groente en fruit uit de conventionele landbouw. Gebruik voor babyvoeding altijd biologische ingrediënten of koop (biologische) voeding in potjes om te voorkomen dat je baby blootgesteld wordt aan pesticiden.

Vermijd chemische bestrijdingsmiddelen in je huishouden en in je tuin. Kies milieuvriendelijke, niet-chemische alternatieven om veelvoorkomende insectenplagen tegen te gaan. Veel huishoudpesticiden (biociden) bevatten ingrediënten die vergelijkbaar of identiek zijn aan plantpesticiden die schadelijk zijn voor mensen, huisdieren en het milieu. Kijk uit voor EDC's zoals deltamethrine en cypermethrine.

Ga voor keurmerken die milieuvriendelijke en duurzame producten promoten. Hierbij kun je denken aan het Europese keurmerk voor biologische voedingsmiddelen, het Europese milieukeurmerk voor consumentenproducten of een nationaal keurmerk voor milieuvriendelijke producten zoals alternatieven voor huishoud- en tuinpesticiden.

PAN Europe
Boomkwekerijstraat 1
B-1000 Brussel, België
Tel: +32(0) 2 5033137
www.pan-europe.info

WECF Nederland
Korte Elisabethstraat 6
3511 JG Utrecht
Tel: +21(0) 30 2310300
www.wecf.nl
www.childprotectfromchemicals.eu

„Deze folder is geproduceerd met financiële steun uit het Life+ programma van de European Commission DG Environment.“

© PAN Europe & WECF Nederland, 2014

Opmaak en vormgeving:
Krisztina Mogyoró
www.envitrend.hu

CONSUMENTEN LOPEN RISICO

Hoe vermijd je
hormoonverstorende pesticiden?

ENDOCRINE
DISRUPTING
CHEMICALS (EDC's)
OFTEWEL HORMOON-
VERSTORENDE STOFFEN:
EEN ERNSTIGE BRON VAN
GEZONDHEIDSRISICO'S
VOOR HET ECOSYSTEEM
EN DE MENS

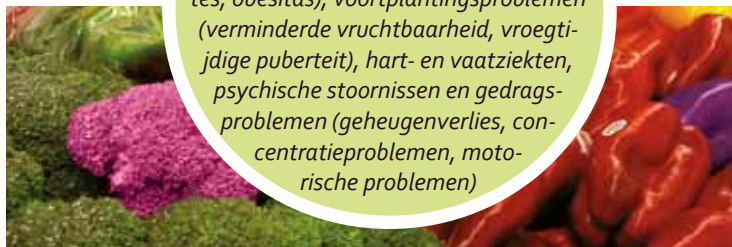

Kleine doseringen van EDC's werken als hormonen of blokkeren juist de werking van hormonen, wat kan resulteren in ziekten. De gevolgen kunnen ernstig en blijvend zijn, zeker wanneer blootstelling aan deze chemicaliën plaatsvindt tijdens groei- en ontwikkelingsstadia. Dit maakt zwangere vrouwen, pasgeborenen en kinderen het meest kwetsbaar voor blootstelling aan EDC's.

Hormoonstelselgerelateerde ziekten bij mensen: hormoongerelateerde kanker (in de prostaat, borst, zaadballen, baarmoederhals), stofwisselingsstoornissen (diabetes, obesitas), voortplantingsproblemen (verminderde vruchtbaarheid, vroegtijdige puberteit), hart- en vaatziekten, psychische stoornissen en gedragsproblemen (geheugenverlies, concentratieproblemen, motorische problemen)

Ga voor meer informatie over EDC's in pesticiden naar de PAN-Europe website: www.disruptingfood.info en download de consumentengids 'Verstorend Voedsel' over EDC's in pesticiden en pesticidenresten in voedsel (pdf-download in het Nederlands: www.wecf.eu/download/2012/november12/consumer_guide-dutch-PAN-WECF.pdf)

HORMOONVERSTORENDE STOFFEN (EDC's)

EDC's zijn een diverse groep chemicaliën die, zoals hun naam al suggereert, het endocriene systeem – oftewel het hormoonstelsel – verstoren van mensen en van dieren in het wild. Het endocriene systeem bewaakt het lichaamsevenwicht en reguleert vitale functies zoals groei, geslachtsontwikkeling, orgaanfuncties, voortplanting, cognitie en gedrag. Door de werking van natuurlijke hormonen na te bootsen of te veranderen, zenden EDC's verwarrende boodschappen door het lichaam heen, wat leidt tot afwijkingen en de ontwikkeling van ernstige ziekten zoals kanker in voortplantingsorganen.

Dieren en mensen zijn vooral kwetsbaar voor blootstelling aan hormoonverstorende stoffen tijdens ontwikkelingsstadia (zwangerschap – embryostadium – borstvoedingsperiode – puberteit). Blootstelling tijdens deze perioden kan resulteren in permanente veranderingen. In de meeste gevallen worden deze veranderingen pas later in de volwassenenfase zichtbaar.

VERSTOORD DIERENRIJK

Een van de eerste stoffen die werd gekenmerkt als een EDC, is de pesticide DDT (dichloordifenyiltrichloorethaan). In de jaren tachtig van de vorige eeuw raakte het Apokpa-meer in Florida vervuild door DDT van een lokale fabrikant, wat leidde tot een drastische daling tot wel negentig procent van het aantal krokodillen (de Mississippi-alligator). Voortplantingsafwijkingen in de krokodillen, zoals een

klein geslachtsorgaan en misvormde zaadballen, leidden tot verminderde vruchtbaarheid en hogere sterftecijfers onder embryo's, wat weer resulteerde in minder krokodillenjongen.

Net als de 'natuurlijke' hormonen van het endocriene systeem werken EDC's in minuscule doses. Hierdoor zijn kleine hoeveelheden van deze stoffen voldoende om impact te hebben. Bijvoorbeeld, chemicaliën die werken zoals de vrouwelijke hormonen, zijn de reden dat twee op de drie vissen die gevangen worden in Oostenrijkse rivieren vrouwtjes zijn.

Gezien een van de belangrijkste effecten van EDC's een beschadigd voortplantingssysteem is, vormen deze alom aanwezige chemicaliën een grote bedreiging voor biodiversiteit wereldwijd en kunnen deze stoffen de uitsterving van diersoorten op onze planeet versnellen.

VERSTOORDE MENSEN = ONTWICHTINGSALARMSIGNAAL IN DE EU

EDC's worden gebruikt in de productie van talrijke veelvoorkomende artikelen zoals wasmiddelen, cosmetica, speelgoed, geneesmiddelen, shampoo, plastic, pesticiden en biociden (zoals huishoudpesticiden, conserveringsmiddelen, desinfectiemiddelen). Mensen worden blootgesteld aan EDC's in hun dagelijkse leven en worden blootgesteld aan hormoonverstorende pesticiden- en biocidenresten via huidcontact, inademing en het allerbelangrijkste: door voedselinname. Circa vijftig pesticiden die gebruikt worden in Europa vertonen hormoonverstorende eigenschappen en dertig hiervan worden

aangetroffen in voedsel. Zowel voedselconsumptie als het gebruik van hormoonverstorende huishoudbiociden zijn belangrijke, dagelijkse routes van blootstelling aan EDC's.

De opkomst van chronische hormoonstoornissen en -ziekten is een feit. Borst- en prostaatkanker zijn de best gedocumenteerde voorbeelden in Europa, maar andere ziekten zoals diabetes, obesitas, onvruchtbaarheid en psychische problemen nemen ook toe. Genetische aanleg speelt wellicht een rol, maar 'omgevingsfactoren' zoals de blootstelling aan chemicaliën zijn ook invloedrijke factoren: er komt steeds meer bewijs dat blootstelling aan EDC's is gelinkt aan deze chronische ziekten.

Volgens het voorzorgsprincipe – een beleidsbeginsel dat wordt toegepast als voorzorg wanneer wetenschappelijk bewijs niet afdoende is – zou vermindering van blootstelling het hoofddoel moeten zijn voor het Europese EDC-beleid. De pesticiden- en biocidenwetten schrijven de uitfasering voor van de productie en het gebruik van EDC's. Maar het vaststellen van de criteria om EDC's te identificeren wordt aanzienlijk vertraagd. En nu eist de Europese Commissie een effectbeoordeling van de criteria en de besluitvorming. PAN Europe en WECF benadrukken dat dit uitstel een grote tegenslag is voor de recentelijk behaalde successen omtrent de wetgeving; beleidsmakers moeten snel verder gaan met de goedkeuring van de criteria en wethandhaving om het milieu en de volksgezondheid te beschermen.